

Kriva izpovedba pred sodiščem, s katero se kedo po krivici dolži hudodelstva, je samo obrekovanje, ali samo goljufija, ne pa oboje.¹⁾ S silovitostjo proti oblastveni osebi združeno utesnjevanje osebne svobode je samo hudodelstvo po § 81.²⁾ Z razžaljenjem Veličanstva združeno kaljenje javnega miru (§ 65. lit. a prvi stavek) je samo hudodelstvo razžaljenja Veličanstva.³⁾ Kedor osebo, da bi ugodil svoji pohoti, zlorabi na drug način, nego s telesnim združenjem, storivši jo poprej s tem namenom nespособno braniti se, kriv je samo oskrunjenja, ne tudi izsiljevanja.⁴⁾ Ni konkurencija hudodelstev, ako so po dejanji, podvzetem zoper določeno osebo z nakano umoriti jo, zadete tudi druge osebe, zoper katere ta nakana ni bila obrnena, ker je storilec, ako iz dejanja nastane smrt napadenca ali pa kakšne tretje osebe, kriv dovršenega umora, in nikakor ni dopuščeno spoznati ga še krivega poskušnega umora za slučaj, ako jedna po dejanji zadeta oseba sicer ni bila usmrčena, pač pa težko na telesu poškodovana (seveda, ako ni bil namen usmrtiti obrnen zoper vse zadete osebe.⁵⁾

V teh in enakih slučajih ni rušenja prava v več meri, ali pa niso znaki različnih hudodelstev drug poleg drugega eksistentni, — kajti nikdar ni smeti momenta, ki je zakonitemu pojmu določenega hudodelstva bistven, še jedenkrat šteti k utemeljenju nadaljnjega hudodelstva.⁶⁾

Dr. Sk.

Dobitkovina in preselitev obrtnika v drug kraj.

Odvetnik A. preseli se v drugem poluletji 1882. l. iz C. v T. Ker se mu v T. za izvrševanje odvetništva predpiše nova dobitkovina za drugo poluletje, prosi A. okrajnega glavarstva v C.,

¹⁾ Herbst l. c. str. 436 kas. 27. okt. 1853, odl. 20. okt. 1869, odl. 17. marcija 1857. —

²⁾ Kas. 20. jan. 1853, odl. 30. marcija 1866.

³⁾ Kas. 11. avg. 1853. —

⁴⁾ Odl. 19. dec. 1884, št. 11534.

⁵⁾ Kas. 14. nov. 1885, št. 9026.

⁶⁾ Herbst l. c. str. 126.

naj mu povrne dobitkovino, katero je bil uže ondu vplačal za isto dobo. Okrajno glavarstvo zavrne prošnjo; tudi deželno davčno oblastvo odbije pritožbo proti odloku prve inštanice. Naposled zavrne tožitelja tudi upravno sodišče, potrdivši odlok druge inštanice. Vse tri odločbe so popolnoma zakonite ter utemeljene v splošnem smislu davčnega zakonodavstva in tako tudi zlasti v posameznih odstavkih, kar hočem nastopno dokazati.

Vvod patentu o dobitkovini z dne 31. decembra 1812 slove:

„Vedno je bila naša skrb, da se stavi med različnimi razredi državljanov v dolžnosti donašanja za državne potrebe pravično razmerje, ter da se vsem razredom državljanov olajšajo bremena naklad razmerno z njihovim imetjem in obrtnimi strokami po kolikor moči jednaki razdelitvi za posameznike.“

Nadalje pravi patent z dné 16. decembra 1815, s katerim se je dobitkovina uvedla na Kranjskem in Primorskem:

„S tem namenom uvêdli smo pred več leti v Svojih državah dobitkovino, po kateri naj se — razen z zemljarino in hišnim davkom zadetih — tudi oni državljani, ki se pečajo z obrti, tovarnami in trgovskimi podjetji ali drugimi koristonosnimi opravili, neposredno in v kolikor moči natančnem razmerji s svojimi dohodki pritegnejo k državnim potrebščinam.“

Dobitkovina po navedenem patentu ima povsem drugačna načela za podlogo, nego li tako zvani patentni davek drugih dežel. V pouku o izvršitvi tega patenta ddo. 14. januvarija 1813, ki to izreka, piše se nadalje § 1. al. 2:

„Z onim davkom (namreč dobitkovino ali obrtnino) se nikakor ni uvêdla splošna obrtna svoboda, kateri je pogoj vplačilo zneska, uže naprej vsakemu v zakonu določenega po tem, kakršna so podjetja, stališča ali druge okolnosti; marveč je najvišji namen Njegovega Veličanstva spraviti v soglasje ta davčni naklad z raznimi stopinjami produktivne in pridobitne zmožnosti . . . Zato je v izdanem patentu za vsak glavni oddelek pridobninskih vrst pri vsaki stopinji prebivalstva odločenih več davčnih razredov . . .“

Po teh določilih in načelih se dobitkovina ne plačuje za pravico, da je smeti opravljati dotični obrt, — sicer bi 1.) vsi obrti in vsa koristonosna podjetja ali opravila sploh in brez izjeme, in 2.) tudi vsi obrtniki jednako morali biti obdavčeni, ker bi vs

zvrševali isto pravico, — nego ta pravica mora uže obstati, in pogoj je, da se predpiše ta davek.

Odmerja se dobitkovina na podlogi gotovih dejanskih okolištin in razmer dotičnega obrta in po zmožnosti davkoplačevanja, javljajoči se v le-téh. Naj navedem besede § 2. omenjenega pouka, ki pravi:

„V obče povsodi obilnost posameznemu obrtniku na razpolaganje danih produktivnih sredstev nakazuje tudi razred, po katerem ga je obdavčiti v njegovi uže zakonski določeni vrsti. Zlasti naj se ozira: *a*) na način opravila ali obrta; — *b*) na stališče, kjer se opravlja v kraji; — *c*) na število pomočnih delavcev ali priprav; in *d*) na obratno glavnico.

Razvidno je torej, da predmet dobitkovini je obrt, sestavljajoči ga momenti so merilo, podmet pa je obrtnik, imovnik, kateremu se ta davek naklada brez ozira na slučajno razdelitev dobitka iz obdavčenega obrta med razne pri tem deležne osebe. Po §§ 9. in 12. dob. pat. in § 11. pouka namreč plačuj dobitkovino, kedor se z obrtom ali koristonosnim opravilom peča, ali na kogar ime se glasi podjetje in torej tudi obrtni list.

To so splošna, poglobitna načela zakonodavstvu o dobitkovini. Naj preidem k posebnim določilom, zadevajočim zlasti slučaj te razprave.

Dobitkovina vplačuje se po § 16. dob. pat. v dveh letnih rokih, za vsak rók naprej, in sicer, kakor ukazuje § 22. pouka, jedenkrat najkasneje januarija meseca, drugič pa najkasneje julija meseca. Dolžan pa jo je plačevati po določbi § 9. dob. pat. vsakdo, ki opravlja kak obrt ali kako koristonosno podjetje (ako sam zakon ne pripušča izjeme); vsakdo mora se tudi izkazati z obrtnim listom, katerega dobi, ko se mu je odmeril davek. Obrtni list pa — kakor odmerilo davka sploh — po izrecnem določilu § 11., al. 3. pouka k dob. pat. velja le za kraj, kjer se opravlja temu davku podvrženo podjetje. Patent v § 11. al. 2. veleva: „Kedor se — med tem časom — preseli v drug kraj, ali se po prime družega opravila, mora se oglasiti za nov obrtni list, primeren njegovim izpremenjenim razmeram.“ — Jednako piše § 18. al. 2. pouka: „Kedor opusti dosedanje obdavčeno opravilo z namenom, da je ali zamenja z drugim ali pa zvršuje na drugem kraji, mora si prej za izvoljeno novo opravilo ali novo stališče

priskrbeti na način, v §§ 8. in 6. omenjen, pri krajnem oblastvu nov obrtni list in, ko ga dobi, dosedanjemu krajnemu oblastvu vrniti*) (stari) obrtni list.

Tukaj je omeniti, da je — po § 43. novega obrtnega reda iz leta 1883. (drž. zak. št. 39.) — pri vseh obrtih preselitev v okraj drugega obrtnega oblastva smatrati za ustanovitve novega obrta.

Po teh §§ pa ima dobitve novega obrtnega lista v poluletji za posledico, da se dobitkovina za to dobo plačuj na ta — novi — list; vender pa vrnitev obrtnega lista za jeden kraj ob preselitvi ne oprosti vplačanja dobitkovine za poluletje, če se je po njegovem začetku vrnil list. Po § 17. dob. pat. namreč smrt, prisiljen ali prostovoljen odstop od svojega obrta, prestop k drugemu ne daje pravice zahtevati povračilo naprej vplačanega poluletnega davka, ker le v slučajih dokazano nepravilnega vplačanja dopušča se povračilo takega zneska.

Po vsem, kar sem navedel zakonskih določil o dobitkovini, bila je torej neopravičena zahteva odvetnika A-a, naj se mu porrne dobitkovina, katero je bil za drugo poluletje 1882. vplačal v C., ker se je opirala na neutemeljeno mnenje, da obrt nadaljuje le tist, kedor se iz jednega kraja preseli v drug kraj. kar bi — po obrtnem redu § 43. — pač veljalo, ko bi ob kraja ležala v istem okraji, torej v območji istega obrtnega oblastva. A tudi ugovor, da se na ta način obrtniku naklada isti davek dvakrat za isti dobitok — ni resničen: kajti razvidno je iz naštetih zakonskih določil, da dobitkovina zadene pač obrt, a takó, da je le-tá in v njem se javljajoča zmožnost davkoplačevanja le merilo — za ta davek, — a dobitok ali dohodek se obdavčuje posebe z dohodarino.

Fr. G.

*) Vrniti pa mora stari obrtni list, ker s tem, da ne zvršuje več obrta in se mu le neprijavljeno odpové, se še nikakor ne oprosti nadaljnega plačevanja dobitkovine na ta list. (Isti § 18. pouka.)

